

Baltske dežele, avgust-september 2021, Tanja, Sandi in Dethleffs

Med potopisi Caravaning Club Slovenija pogosto najdem koristne ideje za najina potovanja, namige za parkiranje in številne koristne informacije za avtodomarja. Spadava med tiste, ki pri načrtovanju potovanja s hvaležnostjo uporabljava izkušnje predhodnikov in če je priložnost, svoje posredujeva dalje. Za to slednje ugotavljam, da ni prav posebnega zanimanja, pa vendarle, morda kdaj komu prav pride tudi najina izkušnja. Pred leti sva bila leto dni člana Caravaning kluba, potem sva bila nekaj let brez avtodoma, ob nakupu novega (starega) pa nikdar nisva našla primerne časa ali načina, da bi se znova včlanila. Pravzaprav sva zelo individualna popotnika, nekaj časa sva se trudila, da bi še koga privabila s seboj na svoja popotovanja, izlete in delila potovalne izkušnje ter na koncu ugotovila, da so vsi za, le da se terminsko ne moremo uskladiti. Pomirila sva se sama s seboj in zdaj z mirno vestjo izkoristiva sleherni prosti trenutek, da se spraviva v nama ljubi premični domek in se odpeljeva, najrajši v naravo. Kamor avtodom tudi najbolj sodi. Poleti s kolesi na prtljažniku, pozimi s smučmi (četudi sva v začetku zatrjevala, da pozimi pa nikdar ne bova spala v avtodomu... in tu je znova zgodba o zarečenem kruhu...).

Med prebiranjem literature za najin letošnji osrednji dopust sem si sprva pomagal s potopisom sestre, ki je precej potovanj opravila z družino, z avtobusom in že daljnega leta 2005 naredila turnejo po baltskih deželah in vse podrobno popisala. Pred potovanjem me je opremila še z angleškim vodičem po baltskih deželah (še kakšno leto starejšim, kot njen potopis!), kjer je ročno zabeležila vsa valutna razmerja. Kot skrben vodič sem ženi naročil, naj dvigne dovolj gotovine, da bova lahko menjala denar ob prestopu meja. In res, ko sva se bližala litvanski meji, so se začele pojavljati menjalnice in, ko je Tanja po mojem naročilu še po spletu preverila menjalna razmerja, mi je z nemalo privoščljivosti razložila, da so vse tri države že nekaj let članice EU monetarnega sistema. Meni, svetovnemu popotniku! Šit... Tanja se pred potovanji ne ukvarja s tehničnimi vprašanji, to prepušča meni, ker pač suvereno obvladam vse situacije. Vsekakor kakšna kontrola občasno ne bi bila odveč.

Druga osnova je bil potopis člana kluba iz leta 2017, ki mu je prav tako že v veliki meri potekel rok trajanja. Od takrat se je v teh deželah marsikaj spremenilo in posodobilo. Ostal mi je še svetovni splet, da sem v redkih prostih trenutkih na hitro preverjal pot, v največji meri pa sem se zanašal na Tanjo, da bo sproti pregledovala (20 let stare) vodnike in sproti prilagajala najino pot. Za nama je zdaj že toliko potovanj, da si običajno določiva le smer, potem pa se prilagajava glede na trenutno situacijo in razpoloženje. Tako se nikdar več ne dogaja, da cilja ne doseževa. Cilj je potovanje in to se začne v trenutku, ko vključiva motor zvestega Dethleffsa.

Pot sva si okvirno zastavila tako, da potujeva do Litve, se tam usmeriva na Vilno in nato potujeva po vzhodu Litve in proti severu, do Narve (nekje na spletu sem prebral, da je to eno najlepših estonskih mest, nato tega zapisa nisem našel nikjer več in tudi samo mesto mi ni dalo takšnega občutka – bilo pa je zanimivo – običajen izgovor za nesporazum ali ne preveč posrečeno izbiro). Od Narve sva šla do Talina, od tam do nekdanjega ruskega jedrskega podmorniškega oporišča Paldiski (od katerega prav tako ni prav veliko ostalo, sva pa imela mirno spanje na klifih s čudovitim sončnim zahodom), do mestec, kot jih ni več veliko, Viljandi, se peljala preko narodnega parka Gauja do Rige, od tam do Kulgide (oglašujejo jo kot kraj, kjer je najširši slap v Evropi, v resnici pa je še mnogo več), pa do Kurske kose in v zaključku obvezne Gore Križev. Za 14 dni, kolikor sva jih imela na razpolago, je bil program kar zapolnjen.

S prvim in zadnjim delom poti se nisva prav dosti ukvarjala, hitro sva spoznala, da vsega pač ne moreva imeti ter sva se odločila, da bova ignorirala vse vmesne znamenitosti in se do meje z Litvo ter nazaj le

vozila. Zadnje priprave so potekale še dopoldne, na dan odhoda, zato sva prvi dan uspela priti le dobro čez poljsko mejo. Prespala sva na zgledno urejenem avtocestnem počivališču, s čistimi sanitarijami in z brezplačnimi tuši. V »razviti« Evropi ne najdeš tako urejenih počivališč! Spanje na avtocestnih počivališčih ni ravno najina najljubša destinacija a tokrat se nisva mogla prav hudo pritoževati. Parkirišče je veliko in precej oddaljeno od cestišča, zato je hrup znosen, občutek varnosti pa dober.

Prvi dan v Litvi sva se uspela prebiti do Parka Evrope v okolici Vilne. Neke spletne strani so sicer obetale PZA v bližini, prespala pa sva na uradnem parkirišču parka. Zjutraj so nama ob vstopnini zaračunali še 2,- € za parkiranje oz. spanje, po parku pa sva se sprehajala in vozila s kolesi, zjutraj sva bila edina obiskovalca. Razstavljene skulpture, postavljene v gozdu in na jasah, vzburjajo domišljijo, srečala pa sva se tudi s samimi avtorji in upravljalci parka. Iz parka sva se prestavila v Vilno, v velikih mestih običajno ne zapletava in si poiščeva PZA ali kamp, tokrat je bilo slednje. Kamp, oddaljen kakšnih 8 km od centra mesta, ravno prav za ogled mesta s kolesom (če slučajno ne dežuje). Naslednji dan (ko ni deževalo), sva se z avtodomom prestavila v mesto, kjer sva našla parkirišče pod Tremi križi, v samem centru mesta. Idealno za prespat, če ne potrebuješ oskrbe, varno, poceni, videti je, da ga uporabljajo številni avtodomarji. Tudi kamp ni slab, toda tole je eno boljših parkirišč.

Zdaj so se dnevne potovalne razdalje močno skrajšale, prevozila sva maksimalno 300 km. Naslednja postaja je bil narodni park Aukštaitija, v informacijskem centru sta naju uslužbenki opremili z zemljevidi in zelo koristno informacijo, da je dovoljeno spanje le v kampih ali na z znakom posebno označenih mestih. Na zemljevidu sta nama označili ta mesta in že v drugem poskusu sva se znašla na urejenem piknik prostoru, stran od ceste, tik ob jezeru. Dobro, da je najin avtodom majhen, 5,4 m dolžine in 3,2 m višine, tako da pride skoraj povsod. Voda je bila sicer hladna a vedenje, da si tam povsem sam, odmaknjen od civilizacije, je premagalo tudi mraz. Ena lepših noči in eksotično plavanje zvečer in zjutraj.

Dopoldne sva izkoristila za kolesarjenje po parku, proti popoldnevu pa sva se premaknila do Aglonije, osrednjega krščanskega svetišča na Baltiku. Lepa katedrala, kjer je večerno mašo spremljala le peščica ljudi in litanije v zaključku, ki jih tukaj poje le duhovnik. Nato sva nekaj zapletala z iskanjem parkirišča, ki sva ga imela pred nosom – novejši park nabožnih lesenih skulptur z osamljenim parkiriščem. Zjutraj sva si ogledala lično urejen prostor z nekaj 100 lesenimi skulpturami, ki predstavljajo osebe in prizore iz Svetega pisma, vstopnine ni, nastavljene so le skrinjice za prostovoljni prispevek. Še predno so prispeli prvi turisti, sva se odpravila dalje, v tem delu Latvije nisva imela načrtov, naslednji cilj je bil že v Estoniji, najvišji vrh Baltika, Suur Munamagi, 318 m nad morjem. Glede na teren sem predvideval, da bova prespala na črno, v naravi, v dolini Rouge pa sva takoj naletela na prijeten kamp, kjer sva bila edina gosta – pravijo, da je bila sezona odlična, poletje neobičajno vroče in da je normalno, da sva v

tem obdobju sama v kampu. Polna oskrba za eno noč je 20,- €, če želiva, imava na razpolago še savno za 25,- € za eno uro (tudi če bo kaj več, ne bodo komplicirali). Vse v redu, toda kako se uporablja savna, ki je hladna. Lastnica kampa mi je prijazno razložila, kako naj zakurim in da bom zjutraj poravnal račun, če se bova odločila, da jo uporabiva. Skušnjava je bila prevelika in sva poskusila – po dobre pol ure se je savna tako ogrela, da sem si drznil povabit Tanjo. Vse je lepo delovalo. Čudovit večer s savno in bazenom sredi kampa. Malo sva se ščipala in preverjala, če sva še na Zemlji.

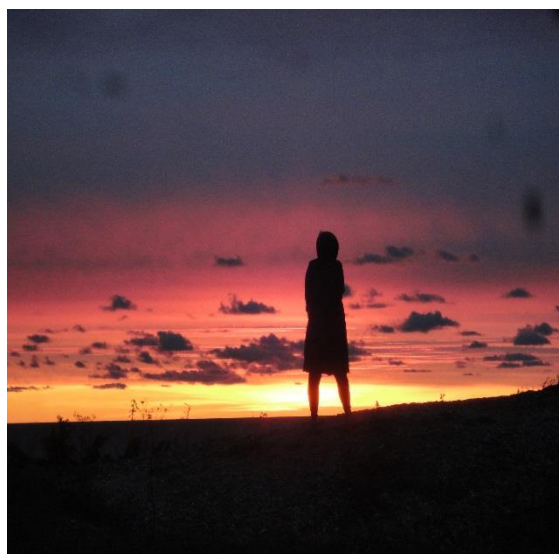
Jutro sva znova začela na kolesu, osvojila najvišji vrh baltskih držav (kakšnih 15 km vožnje) in bila znova mokra. Ob Čudskem jezeru (jezero Peipus), ki si ga delita Estonija in Rusija, sva se vozila do Narve, od katere sem si obetal veliko, na koncu pa se je izkazalo, da je najpomembnejši objekt vojaška utrdba, ki skupaj z utrdbo na ruski strani predstavlja enega največjih vojaških obrambnih kompleksov v tem delu Evrope. In grd pogled na mejni prehod med Evropo in Rusijo, zavarovan z ograjami, rampami, žicami in brezštevlnimi kamerami. Kot bi preko te črte prestopali v povsem drug svet.

Že po izhodu iz mesta sva se začela ozirati za primernim prostorom, ker bi lahko prenočila. Držala sva se obale, ki je turistično očitno precej razvita. Malo sva postala že izbirčna in sva izpustila nekaj sprejemljivih prostorov v prepričanju, da pridejo še boljši. Tokrat pač ne. Vsi naslednji poskusi so se zaključevali v slepih ulicah ali na dvoriščih, na koncu sva se sprijaznila s spanjem v hrastovem drevoredu, nedaleč od ne preveč prometne glavne ceste. Noč je bila vseeno kar mirna. Proti jutru sva slišala avto, ki se je pripeljal do naju, pa je kar hitro odšel. Pred zajtrkom ob 7. uri sva se sprehodila še do morja, naučila sva se, da sva ob Finskem zalivu, voda in vreme pa tudi približno nista bila privlačna za kopanje. Tako sva se vrnila k avtu, Tanja je pripravila zajtrk, potem pa sva znova zaslišala avto. Iz terenskega vozila so izstopili štirje do zob oboroženi policaji, ki so obstopili avtodom. Odprl sem vrata in eden je prijazno zaprosil za dokumente. Medtem, ko jih je pregledoval, sem ga povprašal, če je kaj narobe. Pojasnil je, da le rutinsko preverjajo. Da so bili tukaj že zjutraj in so videli, da je še vse mirno in niso želeli buditi. Eden je vstopil še v avto in pregledal kopalnico in klopi. Vrnili so nama dokumente, pojasnili, da spanje v Estoniji zunaj kampa ni prepovedano in nama zaželeli lepo potovanje.

Nadaljevanje dneva v narodnem parku Lehemaa je bilo manj stresno, prekolesarila sva kakšnih 50 km po prijetni obmorski pokrajini in se proti večeru odpravila v Talin. Tokrat so bile najine informacije za parkirišče nekoliko boljše, našla sva dober prostor blizu centra mesta in ob obali za, mislim da, 3,- € za

24 ur. Tam je bilo parkiranih že nekaj avtomobov, sama lokacija pa je kar na samem, a prisotnost drugih avtomobov nama je dajala zadosten občutek varnosti. Parkirišče je mirno in ni bilo prav nobenih težav. Že zvečer sva naredila kratek obhod po mestu, toliko, da sva doživela res enkraten sončni zahod. Sonce je že zdavnaj zašlo, ko je nebo zažarelo v vsej mogoči paleti barv. Prizor, ki sva ga opazovala z mestnega obzidja. Zjutraj sva si mesto bolj natančno pogledala še s pomočjo koles. A mest se hitro naveličava, pogledava jih ravno toliko, kot se še spodobi, da si vzameš čas za glavno mesto države. Potem pa nazaj na podeželje, v naravo.

Šla sva do obalnega mesta Paldiski, ki je bil v vodnikih označen kot primerek strogega ruskega vojaškega oporišča. Morda, 17 let nazaj! Zdaj je to mesto, kjer so vojaške objekte spremenili v industrijske cone, še vedno pa je to precej pusto mesto z neosebno gradnjo v socialističnem stilu, velika, slabo grajena, pusta, blokovska naselja. Pot pa vodi proti rtu, ki ga zaključuje 52 m visok svetilnik z 275 stopnicami. Nekaj 100 m stran, na klifih, sva si našla mirno prenočišče, v družbi vetra in ptic.

Viljandi je bilo mestece, ki naju je navdušilo. S starim jedrom, ki ga sestavljajo lesene hiše, dopolnjuje protestantska cerkev z lepo urejenim kotičkom za najmlajše in s čisto pravim, velikim akvarijem, kjer se otroci med mašo lahko zamotijo, staroveškim obzidjem in sodobnim prireditvenim prostorom za zborovsko petje. Očarljive ulice Viljandija krasi osem velikih betonskih jagod, ki pripeljejo do galerije slikarja naivca, Paula Kondasa, kjer so na ogled umetnikova dela, vključno z njegovimi dobro znanimi Strawberry Eaters iz leta 1965. Viljandi predstavlja mesto, kakršnih ne delajo več. Ali pač, še kakšnega, v baltskih deželah!

Dan sva zaključila v narodnem parku Gauja, znova v povsem praznem kampu, pravzaprav na asfaltiranem parkirišču. Imela sva mir, kopalnico in zagotovljeno oskrbo avtodoma. Ter občutek, da varno parkirava. Zjutraj pa znova kolo in ogled bližnjih znamenitosti v parku in bližnjih vaseh. In nato pot do zadnjega glavnega mesta, Rige. Za Rigo sem imel nekaj priporočljivih destinacij za parkiranje, toda ko sva si jih ogledovala, sva enoglasno ugotovila, da je od vseh primeren le kamp. Sam kamp resda ni bil bogve kaj, a ima odlično lokacijo za ogled mesta. Znova sva si privoščila večerni in jutranji utrip mesta. Dopoldanski je bil prijetnejši, najbolj je bila zanimiva tržnica. Tako zanimiva, da nisva kupila nič tam, kjer je vsega preveč. Od vseh glavnih mest je Riga najbolj hrupna, najbolj prometna, prava prestolnica.

Do 12. ure sva se spravila iz kampa, proti Kulgidi, mestu z najširšim slapom v Evropi. Slap ni visok, v povprečju okrog 2 m, širok pa kar 250 m. Bere se tako tako, v živo pa je videti presenetljivo lepo. Skupaj

z mostom, ki je znova edinstven po gradnji, nama je bilo všeč mesto, polno lesenih hiš, od zgledno urejenih, do pravih podrtij. Privoščila sva si kosilo v restavraciji, kjer sva bila edina gosta. Pravzaprav so bile vse gostilne prazne. No, nama je bila hrana všeč, cene pa povsem na nivoju naših.

Najino potovanje se je približevalo koncu. V načrtu je bil še obisk Kurske kose in Gore križev. Izbira počivališča pred Kursko koso je bila nekoliko ponesrečena, čeprav je bilo zvečer videti skoraj idealno. Že ob šesti uri so prihrumeli delavci in začeli z delom pri čiščenju in poglobljanju jezera. Ni ostalo drugega, kot da sva se prestavila in šla do naslednje destinacije. Na Kursko koso vodi trajekt. Odločila sva se, da si bova otok ogledala s kolesi. Za vožnjo s trajektom sva odštela 2,20 €, nato pa sva preostanek dneva preživela na otoku. Voda je bila znova bolj primerna za pingvine, toda nikdar se ne ve, če bova še kdaj tukaj, zato jo je bilo potrebno izkoristiti. Spotoma sva na obali nabrala še nekaj drobcev jantarja, ki ga morje dnevno naplavlja.

Spanje v bližini Kurske kose ni bilo mogoče, odpravila sva se v smeri Gore križev in našla parkirišče v manjšem narodnem parku, nekje med polji. Mir je bil zagotovljen, varnost prav tako. Še ena mirna noč in nato nadaljevanje do Gore križev. Danes je to moderno urejen romarski center, v grobem bi lahko dejal: »kot da si na Brezjah«, z vso pripadajočo infrastrukturo in kičem. Kraj je nekaj posebnega in vsak si mora o njem ustvariti sodbo sam. Midva sva bila še tako zgodnja, da ni bilo drugih turistov. Ravno, ko sva odhajala, so začeli voziti prvi avtobusi. Najino potovanje po baltiških državah sva na tej točki zaključila in se obrnila proti domu.

Za zaključek naju je čakalo še eno presenečenje. Prenočišče sva iskala v bližini litvansko – poljske meje, na zemljevidu sem opazil narodni park (imel sem čas za opazovanje, kajti krmilo je prevzela Tanja in je varno vozila vse do doma!) Wigry na Poljskem. Na slepo sva iskala prenočišče, v upanju, da najdeva kakšno lepo, odprto, varno parkirišče ob vodi. Seveda se to ne izide. Prišla sva do konca, do jezera. Ob jezeru pa hiša in gospa, ki naju je začudeno gledala. Vprašal sem za kamp, pa je odprla vrata dvorišča in dejala, da lahko parkirava na njeni trati, ob vodi. Nisem dojel, nato je sledilo še nekaj prerekanja okrog plačila, na koncu sva parkirala ob jezeru, gostiteljici sem vsilil 10,- € za parkirišče in zvečer smo se še prijetno podružili. Pa večerno in jutranje kopanje v ledeno mrzli vodi in v enkratnem okolju.

Predzadnji dan sva uspela priti v bližino Olomouca, šla zvečer še na kratek sprehod po praznem mestu in na češko pivo ter spala v mirnem okolju na robu mesta. Naslednji dan sva prispela do doma.

Prevozila sva okrog 5.500 km, za gorivo potrošila 760,- € (najin avto porabi 11-12 l goriva, pa naj ga vozim, kakor hočem) in za 16 dni potovanja skupaj porabila okrog 1.300,- € . Veliko? Malo? Nama se je zdelo vredno, te dežele sva vsako leto odmikala malo v stran in zdaj veva, da jih je bilo vredno obiskati. Potrebovala bi še kakšen dan več.

Sandi in Tanja

September 2021